

Selma Lagerlöf

**Nils Holgerssons underbara
resa genom Sverige**

**Москва
«Книга по Требованию»**

УДК 82-311.3
ББК 84-4

Selma Lagerlöf

Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige / Selma Lagerlöf – М.: Книга по Требованию, 2013. – 782 с.

ISBN 978-5-518-40883-8

ISBN 978-5-518-40883-8

© Издание на русском языке, оформление
«YOYO Media», 2013

© Издание на русском языке, оцифровка,
«Книга по Требованию», 2013

Эта книга является репринтом оригинала, который мы создали специально для Вас, используя запатентованные технологии производства репринтных книг и печати по требованию.

Сначала мы отсканировали каждую страницу оригинала этой редкой книги на профессиональном оборудовании. Затем с помощью специально разработанных программ мы произвели очистку изображения от пятен, клякс, перегибов и попытались отбелить и выровнять каждую страницу книги. К сожалению, некоторые страницы нельзя вернуть в изначальное состояние, и если их было трудно читать в оригинале, то даже при цифровой реставрации их невозможно улучшить.

Разумеется, автоматизированная программная обработка репринтных книг – не самое лучшее решение для восстановления текста в его первозданном виде, однако, наша цель – вернуть читателю точную копию книги, которой может быть несколько веков.

Поэтому мы предупреждаем о возможных погрешностях восстановленного репринтного издания. В издании могут отсутствовать одна или несколько страниц текста, могут встретиться невыводимые пятна и кляксы, надписи на полях или подчеркивания в тексте, нечитаемые фрагменты текста или загибы страниц. Покупать или не покупать подобные издания – решать Вам, мы же делаем все возможное, чтобы редкие и ценные книги, еще недавно утраченные и несправедливо забытые, вновь стали доступными для всех читателей.

Längst upp i norr ett blodrött snitt;
där vidtog Ryssland tomt och vitt,
och blicken återvände
till Sveas bygd med berg och slätt,
små städer liksom smultron tätt
och strömmar utan ände.

De runno här, de flöto där,
och det var vända och besvär
att hålla hop dem alla;
i klassens mummel, läxors sus
jag hörde deras fjärran brus
för mina öron svalla.

Ur minnet gledo namnen hän
så snabbt som några timmerträn
på Västerbottens älver,
och barnatårars salta tåg
förente sig med varje våg,
som genom Norrland välver.

Men liksom Engelbrekt med mod
från stad till stad, från flod till flod
vi fram till målet lände.
Erövringen var lång och svår,
men nu var fosterjorden vår,
nu, då dess drag vi kände. —

Där förr vi sutto, du och jag,
ett släkte sitter nu i dag,
som kan vad vi ej visste.
Den, som hos oss var främst i led,
bland denna ungdom sjönke ned
kanhända till den siste.

Nu böjas över kartans blad
de huvun små i lockig rad,
som efter oss ta arvet.
Vad oss synts långt, för dem syns kort,
och alla avstånd svinna bort
i järnvägstidevarvet.

De läsa på det svarta nät,
som korsar älvens blåa fjät
och genom fjället spränger.
Lokomotivets gälla sus
i flodsystemets dova brus
på kartan in sig mängder.

Men säg, vad tänker du därvid,
du unga ätt i ångans tid,
vars kinder kunskap bleker?
Har väl i brinnande termin
du dörren stängt för fantasin,
som skimrar och som leker?

Nej, än mot gossens skolpulpet
hon lutar sig i hemlighet,
vår barndoms tröstarinna.
Med hennes trollglas i sin hand
i läxans torra ökensand
skall liv och färg han finna.

Du hulda fe, du barnens vän,
i bokens bräddar måla än
din bildvärld för de unga!
Åt hemmets skog och fjäll och älv,
åt järnets döda massa själv
giv så en själ, en tunga!

Och prägla levande och varm
en Sveriges bild i barnets barm,
som mannen skall bevara,
som han skall ägna glad en gång
sin levnads gärning eller sång
och dö för att försvara!

Carl Snoilsky.

**NILS HOLGERSSONS UNDERBARA RESA
GENOM SYERIGE**

I.

POJKEN.

TOMTEN.

Söndag 20 mars.

Det var en gång en pojke. Han var så där en fjorton år gammal, lång och ranglig och linhårig. Inte stort dugde han till: han hade mest av allt lust att sova och äta, och därnäst tyckte han om att ställa till odygd.

Nu var det en söndagsmorgon, och pojkens föräldrar höllo på att göra sig i ordning för att gå i kyrkan. Pojken själv satt i skjortärmarna på bordskanten och tänkte på hur lyckligt det var, att både far och mor gingo sin väg, så att han skulle få rå sig själv under ett par timmar. »Nu kan jag då ta ner fars bössa och skjuta av ett skott, utan att någon behöver lägga sig i det,» sade han för sig själv.

Men det var nästan, som om far skulle ha gissat sig till pojkens tankar, för just som han stod på tröskeln och var färdig att gå, stannade han och vände sig mot honom. »Eftersom du inte vill gå i kyrkan med mor och mig,» sade han, »så tycker jag, att du åtminstone kan läsa predikan hemma. Vill du lova, att du gör det?»

»Ja,» sade pojken, »det kan jag väl göra.» Och han tänkte förstås, att inte skulle han läsa mer, än han hade lust till.

Pojken tyckte, att han aldrig hade sett mor så fortfarande. I ett nu var hon borta vid vägghyllan, tog ner Luthers postilla och lade den på bordet framme vid fönstret med dagens predikan uppslagen. Hon slog också upp i

evangelieboken och lade den bredvid postillan. Sist drog hon fram till bordet den stora länstolen, som blev köpt på auktionen i Vemmenhögs prästgård förra året, och där eljest ingen annan än far fick sitta.

Pojken satt och tänkte, att mor gjorde sig alltför mycket besvär med den där uppdukningen, för han ämnade inte läsa mer än en eller annan sida. Men nu var det för andra gången alldeles så, som om far skulle ha kunnat se tvärsigenom honom. Han gick fram till pojken och sade med sträng röst: »Kom nu ihåg, att du läser ordentligt! För när vi kommer tillbaka, ska jag förhöra dig på var-enda sida, och har du då hoppat över någon, så går det inte väl för dig.»

»Predikan är fjorton och en halv sida,» sade mor liksom för att råga måttet. »Du får nog sätta dig att läsa genast, om du ska hinna igenom den.»

Därmed gingo de äntligen, och då pojken stod i dörren och såg efter dem, tyckte han, att han hade blivit fångad i en fälla. »Nu går de nog och lyckönskar sig till att ha hittat på det så bra, att jag måste sitta och hänga över predikan hela tiden, som de är borta,» tänkte han.

Men far och mor gingo visst inte och lyckönskade sig till något, utan i stället voro de ganska bedrövade. De voro ett fattigt husmansfolk, och deras ställe var inte mycket större än en trädgårdstäppa. Då de först flyttade dit, kunde där inte födas mer än en gris och ett par höns, men de voro ovanligt strävsamma och duktiga människor, och nu hade de både kor och gäss. Det hade gått ofantligt framåt för dem, och de skulle ha vandrat nöjda och glada till kyrkan den vackra morgonen, om de inte hade haft sonen att tänka på. Far klagade över att han var trög och lat: ingenting hade han velat lära i skolan, och han var så oduglig, att man nätt och jämnt kunde sätta honom till att valla gäss. Och mor nekade inte till att detta var sant, men hon var mest bedrövad över att han var vild och elak, hård mot djur och illvillig mot människor. »Mätte

Gud bryta hans ondska och ge honom ett annat sinnelag!» sade mor. »Annars blir han till en olycka för både sig själv och oss.»

Pojken stod en lång stund och funderade om han skulle läsa predikan eller inte. Men så kom han överens med sig själv, att den här gången var det bäst att vara lydig. Han satte sig i prästgårdslänstolen och började läsa. Men då han hade hållit på en stund med att rabbla upp orden halvhögt, så var det, som om det där mumlandet skulle ha sövt honom, och han märkte, att han nickade till.

Ute var det allra vackraste vårväder. Året var inte längre kommet än till den tjugonde mars, men pojken bodde i Västra Vemmenhögs socken långt nere i södra Skåne, och där var våren redan i full gång. Det var inte grönt än, men det var friskt och knoppande. Det fanns vatten i alla diken, och hästhovsörten stod i blom på dikeskanten. Allt det krattet, som växte på stengårdsgården, hade blivit brunt och blankt. Bokskogen långt borta stod och liksom svällde och blev tätare för varje ögonblick. Himmelen var hög och rent blå. Stugdörren stod på glänt, så att det hördes in i rummet hur lärkorna drillade. Hönsen och gässen gingo på gården, och korna, som kände vårluften ända in i båsen, gävo ibland till ett råmande.

Pojken han läste och nickade och stred mot sömnen. »Nej, jag vill inte somna,» tänkte han, »för då hinner jag inte igenom det här på hela förmiddagen.»

Men hur det var, så somnade han.

Han visste inte om han hade sovit litet eller länge, men han vaknade vid att han hörde ett lätt buller bakom sig.

På själva fönsterbrädet rätt framför pojken stod en liten spegel, och i den syntes nästan hela rummet. I det samma som nu pojken lyfte huvudet, råkade han titta i spegeln, och då såg han, att locket till mors kista hade blivit uppslaget.

Det var så, att mor ägde en stor, tung, järnbeslagen ekkista, som ingen annan än hon själv fick öppna. Där

förvarade mor allt det, som hon hade ärvt efter sin mor, och som hon var särskilt rädd om. Där lågo ett par gammaldags bondkvinnedräkter av rött kläde med kort liv och veckad kjol och pärlbesatt bröstsmäck. Där funnos stärkta, vita huvudklutar och tunga silversöljor och kedjor. Folk ville inte gå med sådant nu för tiden, och mor hade flera gånger tänkt på att göra sig av med de gamla sakerna, men så hade hon inte haft hjärta till det.

Nu såg pojken i spegeln alldeles tydligt, att locket till kistan stod öppet. Han kunde inte förstå hur detta hade gått till, för mor hade stängt kistan, innan hon gick. Det skulle nog inte ha hänt mor, att hon hade lämnat den kistan öppen, när han var ensam hemma.

Han blev riktigt hemsk till mods. Han var rädd för att en tjuv hade smugit sig in i stugan. Han vågade inte röra sig, utan satt stilla och stirrade i spegeln.

Medan han satt så och väntade, att tjuven skulle visa sig, började han undra vad det var för en svart skugga, som föll över kistkanten. Han såg och såg och ville inte tro sina ögon. Men det där, som till en början var skugglikt, blev allt tydligare, och snart märkte han, att det var något verkligt. Det var inte bättre, det, än allt en tomte satt och red grensle över kistkanten.

Pojken hade nog hört talas om tomtar, men han hade aldrig tänkt sig, att de kunde vara så små. Han var inte mer än en tvärhand hög, han, som satt på kistkanten. Han hade ett gammalt, rynkigt, skägglöst ansikte och var klädd i svart långrock, knäbyxor och bredskyggig, svart hatt. Han var mycket prydlig och fin med vita spetsar kring halsen och handlederna, spännen i skorna och strumpeband, knutna i rosetter. Han hade tagit upp ur kistan en broderad smäck och satt och såg på det gammaldags arbetet med sådan andakt, att han inte märkte, att pojken hade vaknat.

Pojken blev bra förvånad att få se tomten, men så särdeles rädd blev han däremot inte. Det var omöjligt